

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Mediáció a bíróság előtti eljárásokban

Szerző: dr. Tóth Ágoston

2016. november 2.

A mediáció szó jelentése magyarul közvetítést jelent, azonban ennek a szónak tágabb értelmezése van. Maga a mediáció az egy konfliktuskezelési módszer, amelynek a lényege, hogy a két fél vitájában egy semleges fél, a mediátor járjon el úgy, hogy a felek között közvetítse az álláspontjaikat. A mediáció szereplői - a bírósági mediáció vonatkozásában - a peres felek, azaz a felperes és az alperes, büntetőügyekben az elkövető és a sértett. A mediációs ülés megtartására akkor kerül sor, ha mind a két fél hozzájárul az ülések lefolytatásához. Az eljárás megkezdéséhez elegendő az egyik fél kérelme, és ha a másik fél is hozzájárul az eljárás lefolytatásához, megkezdődnek az ülések.

A mediáció egyik célja az, hogy kimozdítsa a feleket a perben berögzült szerepükből, és ezáltal új irányt vegyen az ügghöz való hozzáállásuk. A peres felekben - az esetleg hosszan elhúzódó bírósági tárgyalások során - jobban dominál az érzelem és a „csak azért is” indulatok. A mediáció abban ad segítséget, hogy a feleknek egy tükröt tart, kimozdítva őket ebből a berögzült állapotból. Próbálja reálisan láttatni a felekkel saját helyzetüket, illetve egy jövőorientált képet, amelyet maguk a felek fedeznek fel.

A mediáció másik célja az egyezség megkötése. Ha a mediáció során kerül sor az egyezség megkötésére, a felek saját maguk alakítják ki az álláspontjukat és a saját erőikhez képest tesznek akár vállalási kötelezettséget, illetve fogadnak el jogokat, hasznokat, szemben a bírósági peres eljárásban a bíró által hozott döntésben, amely a felekre nézve kötelező. Ezáltal ezek a megállapodások az életben helytállóbbak és követhetőbbek, a felek saját maguk alakították ki ezen megállapodás tartalmi elemeit.

A mediációnak több fajtája van, több típusa, ezek a következők:

Evaluatív mediáció: Ebben az esetben a mediátor a vitatott kérdésnek a szakértője. Ilyenkor nem csak a konfliktus kezelés a feladata, hanem mint szakember is részt vesz az eljárásban.

Facilitatív mediáció: Ebben az eljárásban a mediátor a folyamatnak a semleges, pártatlan vezetésével segíti elő az esetlegesen megkötendő megállapodást, de ebben az eljárásban a mediátor nem fogalmaz meg véleményt, illetve nem ad tanácsot.

Narratív mediáció: Ebben a típusú mediációban nem a megállapodás létrehozása a fő cél, hanem a felek viszonyrendszerének a rendezése.

Transzformatív mediáció: Ennek elsődleges feladata a felek közötti viszony javítása, illetve maga a konfliktusnak a megoldása.

A mediáció során a mediátor részére is különböző élethelyzetek alakulhatnak ki, váratlan problémák, események merülhetnek fel egy eljárás lefolytatása közben. A mediációs ülés az első közvetítői üléssel kezdődik ott, ahol a felek az alávetési nyilatkozatot aláírják. Ezt követően, amikor megkapták az eljárás lefolytatásáról a különböző tájékoztatást, azonnal meg lehet nyitni a mediációs ülést.

A mediációs ülések során fontos arra kitérni, hogy nincs időkorlát, a feleknek is úgy kell egyeztetni az időpontot, hogy ne legyen elfoglaltságuk 20-30 percet követően. Gyakorlati szempontból nem célszerű az üléseket elhalasztani, vagy más időpontra áttenni, hiszen a mediációban peres, ellenérdekű felek vesznek részt, akik nagy valószínűséggel nincsenek egymással jó viszonyban, ezáltal nem szívesen jönnek, nem szívesen találkoznak, ezért amennyiben jelen van mind a két fél, úgy az ülést lehetőség szerint nem kell, nem szabad elhalasztani. A mediációs eljárás általában 2-3 alkalmat vesz igénybe. Amikor a felek önkéntesen választják a közvetítői eljárást, már az első alkalommal is megállapodás születhet, mivel szeretnék a problémát minél hamarabb lezárni és megszabadulni attól a kötelezettségtől, hogy a bíróságra kelljen menni.

Fontos a mediátornak az érzelmi intelligenciája, hogy érezze a feleket, mivel a feleknél még mindig az érzelem dominál, nem közömbös semelyik fél az ügyel kapcsolatban.

A mediációs ülések lefolytatásánál fontos felhívni a feleket a magatartási szabályok betartására, amely tekintetében a legfontosabb alapszabály, hogy meg kell hallgatniuk a másik felet. Ez azért nagyon fontos, mert előfordulhat az, hogy már nem beszéltek egymással akár 1 éve, mivel érzelmi dominancia van közöttük, ezért nem is voltak képesek meghallgatni a másik felet. Elképzelhető, hogy csak jogi képviselő útján kommunikáltak egymással. Egy esetben gyakorlatom során én is találkoztam olyan esettel, hogy a felek 2 éve nem beszéltek egymással, majd a mediációs ülésen kijelentették, hogy végre, hogy meghallgatták egymást, mert a jogi képviselők nem megfelelően közvetítettek a felek között. Tehát fontos ez a magatartási szabály, meg kell hallgatni a másik felet. Családjogi esetekben is előfordulhat, hogy hiába élnek akár még egy háztartásban, de már annyira az érzelmek, ellenérdekek dominálnak, hogy nem képesek egymással kommunikálni. Lehetséges, hogy a két fél között kialakult konfliktushelyzetnek a legelső alapja kicsi vagy kisebb volumenű vita miatt alakult ki, de hogy a felek ezt nem beszélték meg, ezáltal ezt továbbhordozva több konfliktust generálva jutottak el oda, hogy már egymással szinte nem is kommunikálnak.

A mediátoroknak nagyon fontos az a szerepvállalása, hogy bármennyire is ott ül és hallgatja a feleknek a problémáit, nem neki kell megoldani a felek konfliktushelyzetét. A mediátorok nem pszichológusok, nekik nem a problémát kell analizálni, majd utána megoldási javaslatokat tenni, hanem a feleket kell úgy irányítani, hogy ők saját maguk találják meg azt az utat, amely alapján a kettőjük között kialakult konfliktust kezelni tudják, hisz a múlt sebeinek szisztematikus feltárása helyett inkább a megoldás keresésére kell koncentrálni. A mediátor nem is szakértő. Nem szabad, hogy ő mutasson iránymutatást bármilyen kérdésben. A bírósági közvetítés vonatkozásában azonban a bíró-mediátoroknak ez a szerepváltás nem egy egyszerű feladat, hiszen amíg egy nap délelőttjén neki kell megmondani, hogy mi a helyes út és mit kötelesek a felek betartani, addig lehet, hogy egy délutáni mediációs ülésen ezt a döntést már a felekre kell bízni. Az eljárások során előfordulhat olyan helyzet is, amikor már egy több éve húzódó per és egy emögött több éve húzódó konfliktus miatt a felek már nem képesek a szerepükből kiesni és a jól begyakorolt szavakat, illetve a sérelmüket ismétlek az eljárás során is folyamatosan. Ebben az esetben a mediátornak kell felismerni ezt a helyzetet és ilyenkor szükséges mediációs technikát váltani, vagy bármilyen módon kiköszönteni a felet vagy feleket ebből a berögzült állapotból.

A mediátornak a mediáció során, mivelhogy nem egy problémamegoldó mediációt kell lefolytatnia, fontos kiemelni, hogy „nem kell félnie a csendtől”. Ez nem a mediátornak a megfelelése, illetve a mediátornak a tudását, szakmai rátermettségét vizsgáló eljárási folyamat, hanem maga az, hogy tudja a feleket úgy irányítani, hogy a felek maguk jöjjenek rá, hogy a konfliktust hogy tudják kezelni és van-e rá bármilyen megoldás. Ha csend alakul ki a mediációs ülésen a mediátornak nem kell megtörnie, nem kell kényelmetlenül éreznie magát amiatt, hogy csend alakult ki, hisz ilyenkor a felek magukban próbálják a konfliktusokat, helyzeteket megoldani, a mediátornak nem kell közösen gondolkodni, illetve nem kell a felek problémáit közösen megoldani.

A hatályos szabályozás szerint a büntető eljárásról szóló törvényben határozzuk meg a közvetítői eljárás alapjait, melyet az 1998. évi XIX. törvény módosításáról szóló 2006. évi LI. törvény teremtett meg, amely 2007. január 1-jén lépett hatályba. A közvetítői eljárással kapcsolatos szabályokat az európai unió tanácsának a 2001. március 15. napján kelt 2001/220/IB. számú kerethatározata elveinek a hazai alkalmazása biztosítja.

A büntetőügyekben is meg van a mediációnak a célja és a szerepe abban, hogy itt nem a peres felek állnak egymással szemben, hanem az elkövető és a sértett. Ilyen esetben a mediáció célja, hogy az ügyet bírósági útról elterelve az elkövető és a sértett közötti közvetítéssel valósuljon meg a konfliktus rendezése, de inkább nem is a konfliktus rendezése, hanem a bűncselekmény következményeinek jóvátétele, hogy az elkövető is lássa és érzékelje, hogy milyen sérülést, sérelmeket okozott az általa kifejtett magatartással. Ezekben az esetekben nem akadály a ügy közvetítői eljárásra utalásnak, ha az elkövető a bűncselekménnyel okozott kárt részben vagy egészben már önként megtérítette, azonban feltétele, hogy a bűncselekmény elkövetését az elkövető elismerje, tettét megbánja, illetve, hogy a sértett is elfogadja a közvetítői eljárásra való utalást.

A törvény értelmében az ügyész hivatalból, vagy a gyanúsított, a védő, illetőleg a sértett indítványára az eljárást legfeljebb 6 hónap időtartamra felfüggeszti és az ügyet közvetítői eljárásra utalja, ha:

a.) A Btk.29.§-a alapján az eljárás megszüntetésének vagy a büntetés korlátlan enyhítésének lehet helye.

b.) A gyanúsított a vádemelésig beismerő vallomást tett, vállalja és képes a bűncselekménnyel okozott sérelmet a sértett által elfogadott módon és mértékben jóvátenni.

c.) A gyanúsított és a sértett is hozzájárult a közvetítői eljárás lefolytatásához, valamint

d.) A bűncselekmény jellegére, az elkövetés módjára és a gyanúsított személyére tekintettel a bírósági eljárás lefolytatása mellőzhető vagy megalapozottan feltehető, hogy a bíróság a tevékeny megbánást a büntetés kiszabása során értékelni fogja.

Abban az esetben, ha a közvetítési eljárás eredményes és a Btk.29.§. (1) bekezdése alkalmazásának van helye az ügyész eljárást megszünteti.

Ha a (2) bekezdés alkalmazásának van helye vádat emel.

Ha a gyanúsított a közvetítői eljárás eredményeként létrejött megállapodás teljesítését megkezdte, de a büntethetősége nem szűnt meg, az ügyész a 3 évet nem haladó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt a vádemelést 1 évtől 2 évig terjedő időre elhalaszthatja.

A hatályos büntető törvénykönyv szabályozása a következőképpen szabályozza a közvetítési eljárást:

A jóvátétel a tevékeny megbánás kifejezést alkalmazza. A tevékeny megbánás alapvetően a sértett érdekeit szolgálja, így a sikeres közvetítési eljárás eredményével a büntethetőség megszűnését vagy a büntetés korlátlan enyhítését is eredményezheti. Azonban a törvény kizárja a közvetítői eljárás lehetőségét abban az esetben, ha az elkövető:

a.) többszörös vagy különös visszaeső,

b.) bűncselekményt bünszervezetben követte el,

c.) a bűncselekménye halált okozott,

d.) a szándékos bűncselekményt a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaideje alatt, vagy a szándékos bűncselekmény elkövetése miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltése után a szabadságvesztés végrehajtásának befejezése előtt, illetve a próbára bocsátás vagy vádemelés elhalasztásának tartama alatt követte el és

e.) korábban szándékos bűncselekmény miatt közvetítői eljárásban vett részt és ennek eredményeként vele szemben az (1) vagy (2) bekezdést alkalmazták, feltéve, hogy az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésétől az újabb szándékos bűncselekmény elkövetéséig 2 év még nem telt el.

A közvetítői eljárás a büntető eljárásba a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény által került bevezetésre, majd a büntetőügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről szóló 2006. évi CXXIII. külön törvény alkotta meg a részletes szabályait. A sértett büntetőeljárásbeli jogállásáról az Európai Unió tanácsának a 2001/220/IB. számú kerethatározata 10. cikkében határozza meg és amely az Európai Unióról szóló szerződés 34. cikke értelmében a tagállamokra nézve kötelező. Azonban a nemzeti hatóságokra bízta a forma és a módszerek megválasztását. Ennek meghatározásában a tagállamoknak biztosítani kell azt, hogy amennyiben bűncselekmény valósul meg, úgy az elkövető és a sértett között amennyiben fennáll a büntető eljárásban meghatározott objektív feltételek lehetőséget biztosítson arra, hogy esetleg a felek között megállapodás jöjjön létre, jóvátétel valósuljon meg az elkövető részéről a sértett irányába. Az Európai Unió tanácsának ajánlása szerint is a mediáció az elkövető és a sértett között abban az esetben alkalmazható, ha mindketten hozzájárulnak, de ezáltal bármikor visszavonhatja bármelyik fél a hozzájárulását és ebben az esetben a büntető eljárását kell folytatni. A 2006. évi CXXIII. törvény segít nekünk abban, hogy a mediáció fogalmát megismerhetjük, illetve annak célját. A mediációnak az alapelve az a felek önkéntessége, illetve az akaratának és a méltóságának a tiszteletben tartása, valamint a titoktartási kötelezettség. A büntető eljárás alapján is a mediációnak a célja a büntető ügyekben,

hogy az elkövető a bűncselekmény következményeit jóvátegye, illetve azt a magatartást várja el az elkövetőtől, hogy ez által a jövőben jogkövető magatartást jobban elősegíti, ha látja, hogy milyen sérelmet, illetve sérülést okozott a sértettben.

Az Európai Unió tanácsának a 2001/220/IB. Kerethatározatának fogalom meghatározása alapján meghatározza, hogy a sértett az egy olyan természetes személy, aki károsodást szenvedett, ide értve testi vagy szellemi épségének sérelmét, érzelmi szenvedését vagy gazdasági veszteségét is, amelynek közvetlen oka olyan cselekmény vagy mulasztás, amely valamely tagállam büntetőjogi szabályainak megsértésével valósult meg. Ezekben az ügyekben fontos azt kiemelni, hogy a mediátor az a büntető eljárástól független oly módon, hogy mind a bíróságtól, mind az ügyészségtől, mind pedig a sértett és elkövető vonatkozásában egy kívülálló személy, aki abban jár el, hogy a felek között létrejövő megállapodás létrehozását megfelelően elősegítse.

A BKTV 3.§-ának (2) - (5) bekezdései meghatározzák közvetítői jogait és a kötelességeit. Ennek megfelelően:

- 1.) pártatlanul és lelkiismeretesen közreműködik a felek közötti megegyezés létrehozásában
- 2.) a külön jogszabályban meghatározott szakmai követelményeknek eleget tesz
- 3.) tiszteletben tartja az eljárásban részt vevők méltóságát és biztosítja, hogy a résztvevők egymással szemben is tisztelettel járnak el
- 4.) titoktartási kötelezettség terheli minden tényre, adatra és körülményre vonatkozóan, amelyről közvetítői tevékenységével összefüggésben szerzett tudomást. A kötelezettség teljesítése érdekében megismerheti mindazokat az adatokat, amelyek a feladatának az ellátásához szükségesek.

A mediáció során szintén egyik felmerülő probléma a titoktartási kötelezettség azon vonatkozása, amely szerint nem csak a mediátort, hanem a feleket is titoktartási kötelezettség terheli, amely

alapján semelyik fél nem hivatkozhat arra, ami a mediáció során elhangzott. Ebből az a megállapítás és következtetés vonható le, amely a gyakorlatban is már érvényesül, hogy a mediátor nem hallgatható meg semmilyen eljárás keretében arra vonatkozóan, hogy a mediációs ülés során milyen információk, illetve milyen enyhítő vagy terhelő bizonyítékok kerültek elő, hangoztak el. A törvény objektíve felsorolja azokat az eseteket, amelyek során nem járhat el közvetítő közvetítőként:

a.) aki az ügyben mint bíró, ügyész vagy nyomozóhatóság tagja járt el, valamint az ügyben eljáró vagy eljáró bíró, ügyész, illetőleg nyomozóhatóság tagjának hozzátartozója

b.) aki az ügyben mint terhelt, védő, továbbá sértett, magánfél, feljelentő vagy mint ezek képviselője vesz vagy vett részt, valamint aki ezek hozzátartozója

c.) aki az ügyben mint tanú, szakértő, illetőleg szaktanácsadó vesz vagy vett résztvevő

d.) az a pártfogó felügyelő, aki pártfogó felügyelőként a terhelt vagy a sértett ügyében 3 éven belül eljár, vagy bármelyikük folyamatban lévő ügyében eljár, kivéve a közvetítői eljárás alkalmazásáról szóló döntés meghozatala előtt kért pártfogó felügyelői véleményt készítő pártfogó felügyelő

e.) az az ügyvéd, aki a terhelt vagy a sértett ügyében 3 éven belül eljár vagy bármelyikük folyamatban lévő ügyében eljár

f.) akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható

A közvetítői eljárásra utalásnak a Be.221/A.§. (2) bekezdése alapján egy alkalommal van rá lehetőség a vádemelésig, az ügyész határozatával a vádemelést követően a BKTV. 6.§-ának b.) pontja alapján a bíróságnak a büntető eljárást felfüggesztő végzésével indulhat meg. Mindkét esetben az alábbi feltételek együttes megléte szükséges az eljárás megindítására:

1.) a tevékeny megbánás

2.) a gyanúsított vádemelésig beismerő vallomást tett, vállalja és képes a bűncselekménnyel okozott sérelmet a sértett által elfogadott módon és mértékben jóvátenni.

3.) A gyanúsított és a sértett is hozzájárul a közvetői eljáráshoz.

4.) A bűncselekmény jellegére, az elkövetés módjára és a gyanúsított személyére tekintettel a bírósági eljárás lefolytatása mellőzhető vagy megalapozottan feltehető, hogy a bíróság a tevékeny megbánást a büntetés kiszabása során értékelni fogja.

Az ügy közvetői eljárásra utalása esetén a büntető eljárást legfeljebb 6 hónapra lehet felfüggeszteni. Ebben az esetben van lehetőség a közvetítői eljárás lefolytatására. A közvetői eljárás lefolytatása vonatkozásában fontos kiemelni, hogy másodfokú eljárásban nem alkalmazható a közvetítői eljárás. A közvetítői eljárásban létrejött, írásba foglalt megállapodás a közvetítői eljárás célján túlmenően joghatás kiváltására nem alkalmas. Azonban hogyha a bűncselekménnyel okozott sérelmet, kárt az elkövető a közvetítői eljárás során létrejött megállapodásnak eleget téve jóvátesz, abban az esetben a jövőre nézve az elkövető jövőbeni tartózkodását a hasonló cselekmények elkövetésétől jobban befolyásolja, visszatarthatja, mint mondjuk egy bíróság által meghozott ítéletben foglalt hátrányos jogkövetkezmények.

A közvetítői eljárásban létrejött megállapodás alapján az elkövető által a kártérítés megfizetésének, illetve a jóvátételnek a következő következményei lehetnek:

- az eljárás megszüntetése
- a büntetés korlátlan enyhítése
- a vádemelés elhalasztása közvetítői eljárást követően

A közvetítői eljárás, mint jogintézmény a szabálysértési ügyekben is alkalmazható. 2014. január 1-től a szabálysértések mind a társadalomra a bűncselekményeknél csekélyebb fokban veszélyes cselekménynek esetében is igénybe lehet venni a közvetítői eljárást a 2012. évi II. törvény 82/A - 82/K.§-aiban foglaltak szerint. Ezekben az esetekben hasonlóan, mint a büntető eljárásban a közvetítői eljárás célja, hogy az elkövető az általa okozott szabálysértés következményeit a sértett

részére jóvátegye és a büntetés kiszabási elvek és célokat szem előtt tartva, hogy az eljárás alá vont személy jövőbeni jogkövető magatartását elősegítse. Ezekben az esetekben az általános mediációtól eltérve a fő cél az, hogy a felek között megállapodás jöjjön létre. A megállapodásnak a tartalma arra kell, hogy kiterjedjen, hogy a sértett milyen módon kártalanítja, illetve teszi jóvá az általa okozott, a szabálysértés elkövetésével okozott sérelmet. Azokban a szabálysértési ügyekben, ahol már az elkövetői magatartással okozott kár megtérült a közvetítői eljárás úgyszintén lefolytatható, azonban itt erkölcsi jóvátétellel a közvetítői eljárás sikeresen befejeződhet, amely a szabálysértési ügy lezárását eredményezi, így a hátrányos jogkövetkezmények alól korlátlanul mentesül.

A szabálysértési ügyekben is fontos feltétele a közvetítői eljárás megindításának, hogy az eljárás lefolytatásához mind a sértett, mind pedig az eljárás alá vont személy hozzájáruljon, illetve, hogy az eljárás alá vont személy az előkészítő eljárás során tett nyilatkozatában a szabálysértés elkövetését beismerje.

Nem alkalmazható a közvetítői eljárás olyan eljárás alá vont személyek ügyében, aki ellen korábban szabálysértési eljárás indult és annak során alkalmazott közvetítői eljárás eredményes volt és az eredményes közvetítői eljárás befejezésének időpontja óta 1 év még nem telt el. A jogalkotónak ezzel a kikötésével azt a magatartást hivatott segíteni, amely értelmében az eljárás alá vont személy jövőbeni jogkövető magatartását elősegítse, tehát hogy távol tartsa a hasonló cselekmények elkövetésétől. Abban az esetben, ha az eljárás alá vont személy a közvetítői eljárás eredményes befejezését követően ezen célt nem érte el ez a jogintézmény ebben az esetben a közvetítői eljárás nem vehető ismét igénybe. Ezekben az esetekben, ahol az 1 év úgy telik el, hogy az eljárás alá vont személy vagy akár a büntetőügyekben is a gyanúsított eredménytelenül, a hasonló cselekmények elkövetésétől nem tartózkodva újabb szabálysértést vagy bűncselekményt követ el kérdés merül fel azon vonatkozásban, hogy a mediáció megoldhatja-e a büntetési célok elérését célzó kényszerintézkedések alkalmazását.

A mediációs tapasztalatok szerint arányában kedvezőbb az eljárás alá vont személyek, illetve a gyanúsítottak jövőbeni magatartására vonatkozóan azon megállapítás, hogy akik a közvetítői

eljárásban részt vesznek és eredményesen, megállapodással lezárul a közvetítői eljárás, 60%-os arányban nem követnek el újabb bűncselekményt, illetve szabálysértést.

A mediációnak a lényegét tekintve és a főgondolatát megállapítható, hogy az a célja, hogy akár polgári peres eljárásban, akár büntető ügyekben vagy szabálysértési ügyekben a felek egymással kommunikálva kölcsönösen alakítják ki álláspontjukat az ügyre vonatkozóan. A felek polgári ügyekben az igények, kötelezettségek vonatkozásában jussanak közös megegyezésre és olyan kötelezettséget vállaljanak a jövőre nézve, amelyet önként be tudnak tartani minden kényszer nélkül. Ezen túlmutatóan a büntetőügyekben pedig, hogy az elkövető szembesüljön azzal, hogy a cselekményével milyen sérelmet okozott a sértett részére, belelásson, hogy mit, milyen következményeket okozott akár egy, akár több ember életében és hogy ezáltal ténylegesen megbánja tettét, és ezáltal jövőben nem fog hasonló jellegű bűncselekményt elkövetni.

Irodalomjegyzék:

1. a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény
2. a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény
3. a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről szóló 2006. évi CXXIII. törvény
4. a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény
5. a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény
6. Nagy Ferenc: A magyar büntetőjog általános része /Korona Kiadó, Bp. 2001./
7. Farkas-Róth: A büntetőeljárás /KJK-Kerszöv, Bp., 2004./
8. Belegi József: Büntetőeljárás jog - Kommentár a gyakorlat számára /HVG-ORAC, Bp./
9. Görgényi Ilona: Kárjótétel a büntetőjogban, mediáció a büntetőügyekben /HVG-ORAC, Bp., 2006. - 40. old./
10. Barabás Andrea Tünde: Egyezség a büntetőeljárásban? /Magyar Jog, Bp., 1991/8./